

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANİ ÖYKÜLERİ"

Jean-Baptiste
Biot

(1774 - 1862)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

1783 yılının bir yaz gecesi, Fransa'nın başkenti Paris yakınlarındayız. Köpeğinin birkaç dakikadır havladığını duyan küçük Jean, babasıyla birlikte ne olup bittiğine bakmak için evlerinin bahçesine çıkmış.

Grrr!
Hav hav!

Ne var kızım?
Bahçede kimse yok,
neden havlıyorsun?

Havaya bakarak
havlıyor. Ağaçta baykuş
falan mı gördü ki?

Bize mi havlıyor
acaba?

Yok canım,
öyle olsa buraya doğru
bakar.

Jean ve babası gözlerini göğe çevirince çok ilginç bir olaya tanık olurlar.

Aa!
Gökyüzünde parlak
çizgiler gördüm baba.
Nedir onlar?

Bi-- Bilmiyorum oğlum.
Ne olur ne olmaz,
biz içeri girelim.

Babası korkacağına
bir dilek tutsa ya.
Yıldız kaydı işte.

Ha ha ha!
Sen tuttun bile
galiba Simitçiğim.

Çok ilginç bir şeydi anne.
Parlak çizgiler gökyüzünde
birdenbire beliriyordu.
Sonra da kayboluyordu.
Neydi onlar acaba?

Bilmiyorum oğlum ama bu
tarif ettiklerine yıllar
önce ben de tanık
olmuştum. Bir doğa
olayı olsa gerek.
Yarın okulda
öğretmenine
sorarsın, oldu
mu? Haydi iyi
geceler.

"Yıldız kayması" diyoruz
ama bu aslında doğru
değil Peynirciğim.

Onların kayan yıldızlar
değil, atmosfere girerken
yanan göktaşları olduğunu
artık biliyoruz. Ama
o dönemde bu henüz
bilinmiyormuş.

Jean sabah okula gittiğinde öğretmenine önceki gece gördüklerini anlatır.

...İşte böyle
öğretmenim.

Gördüklerin
dünyanın pek çok yerinde başka
insanlar tarafından da zaman zaman
gözlemleniyor Jean. Ancak nedenini
kimse tam olarak bilmiyor. Ben de
annen gibi bir doğa olayı olduğunu
düşünüyorum ama elimizde bunu
kanıtlayacak bir bulgu
henüz yok.

İster misin bu
kanıtları büyüyünce bizim
Jean-Baptiste Biot
bulsun.

Öyle olacak gibi görünüyor
Simitçiğim.

Jean-Baptiste Biot üniversitede matematik ve fizik alanlarında eğitim görür. Mezun olduktan sonra fizik ve matematik öğretmeni olarak bir bilim kurumunda işe başlar. Bu kurumda gökbilimle de ilgilenme şansı bulur, küçüklüğünden beri merak ettiği konularda bilimsel araştırmalar yapmaya başlar. Yıllar sonra bir gün çalıştığı kuruma gelen bir haber, onu son derece heyecanlandırır.

Bay Biot, Normandiya bölgesinde bazı köylülerden gökten yeryüzüne ateş topları yağdığı yönünde üst üste haberler geldi. Gerçek olması pek olası görünmese de yine de konuyu araştırmamız gerekiyor. Bu görevi size veriyorum.

Elbette efendim. Hemen yol hazırlıklarına başlıyorum.

Tam da Jean Abi'ye göre bir görev bu.

Haydi yolu açık olsun o zaman.

Jean-Baptiste Biot bölgeye ulaşır ve olaya tanık olan köylülerle konuşur.

Ateş toplarından birinin şu tepeye düştüğünü gözlerimizle gördük bayım ama çıkıp bakmaya korktuk.

Bir de ben göreyim şu ateş topu dedikleri şeyi bakalım. İşin aslı neymiş öğrenelim.

Ne olduğunu bildiğim halde heyecanlandım ben!

Ha ha ha!

Hımm! Bu taş arazideki başka hiçbir taşta benzemiyor. Buraya başka bir yerden geldiği son derece açık. Küçük de olsa toprakta açtığı delik de çok yüksekte düştüğünü gösteriyor. Köylülerin "ateş topu" demesinin nedeni atmosfere girerken oluşan sürtünmeyle ısınmış alev almış olması olabilir. Hemen laboratuvara götürüp incelemeliyim.

Hah! İşte bir kanıt buldu sonunda.

Buldu Simitçiğim. Şimdi sıra taşın üzerinde bilimsel incelemeler yapmaya geldi.

Laboratuvarında yaptığı incelemelerin sonunda Jean-Baptiste Biot, bulunduğu taşın uzaydan gelip yeryüzüne düşen bir gökcismi olduğunu kanıtlarıyla ortaya koyar ve bu konuda bir kitap yazar. Böylece göktaşları üzerine daha derin araştırmalar yapmaya başlar.

Yani Jean-Baptiste Biot gökbilim alanında bir çığır açmış diyebilir miyiz?

Deriz Simitçiğim.

Jean Baptiste Biot'un bilime katkısı bununla sınırlı kalmadı. Ömrü boyunca gökbilimin yanı sıra ısı, ışık, elektrik ve manyetik alan gibi konular üzerinde önemli araştırmalar yaptı. Bu konularda eserler yazdı.

Aferin Jean-Baptiste Biot Amca'ya. Göktaşı bilmecesini çözdükten sonra yan gelip yatmamış.

Ha ha ha!

Çalıştığı bir bilim insanıyla birlikte elektrik akımı ve bu akımın oluşturduğu manyetik alan arasındaki ilişkiyi incelerken ortaya koydukları bir kuram bugün Biot-Savart Yasası olarak bilinir.

Tuttuğum dileği sana söyleyeyim mi Peynir?

Yaşa derim. Şlap!

Dur ben tahmin edeyim. "Peynir bana güzel bir yemek ısmarlasın" dedin, değil mi? Izgara köfteye ne dersin?

